

Erhvervsøkonomiske konsekvenser ved skærpede udnyttelseskrav

Problemstilling

Denne note beskriver de erhvervsøkonomiske konsekvenser ved skærpede udnyttelseskrav for husdyrgødning, samt hvilke antagelser og forudsætninger der ligger til grund for beregningerne.

Baggrund

Forslaget for ændringerne i gødskningsbekendtgørelsen medfører, at berørte bedrifter vil få reduceret, hvor meget gødning de må og kan tildele deres marker.

Det er vurderingen, at erhvervet vil tilpasse sig de skærpede udnyttelseskrav som ved en samlet reduktion i kvælstofkvoten. Det vil sige, at der ved en opjustering af udnyttelsesprocenten ikke regnes med, at erhvervet vil investere i teknologi i større omfang end de allerede bruger på nuværende tidspunkt (fx forsuring eller afgangning af husdyrgødning i biogasanlæg).

Vurdering af en reduktion i forbrug af kvælstofgødning ved skærpede udnyttelseskrav

Datagrundlaget for beregningen er et udtræk fra de indberettede gødningsregnskaber. Der indgår oplysninger om anvendelse for både husdyrgødning og kunstgødning, den gennemsnitlige udnyttelse for husdyrgødningen, samt størrelse af harmoniareal. Bedrifterne opdeles på seks kategorier afhængig deres anvendelse af husdyrgødning til gødsning (angivet i kg N (fra husdyrgødning) pr. ha).

På baggrund af data fra gødningsregnskabet omregnes de skærpede udnyttelseskrav til en procentvis reduktion i tilført gødning i forhold til det økonomisk optimale gødningsniveau. Da der ikke differentieres mellem forskellige typer husdyrgødning, regnes det med en skærpelse af udnyttelseskravet på 5 procentpoint for al husdyrgødning. Dermed undervurderes virkningen for eksempelvis fjerkræ. Samlet set svarer de skærpede udnyttelseskrav til en reduktion af kvælstofkvoten på ca. 11.000 tons N årligt. Det bemærkes, at det er lavere end AU's vurdering af tiltagets kvælstofeffekt, hvilket blandt andet skyldes antagelsen om 5 procent skærpelse for alle gødningstyper, men også at små bedrifter ikke indgår i gødningsregnskabet.

Hertil skal det bemærkes, at "kvotereduktionen" beregnes ved at relatere reduktionen til den mængde kvælstof, bedrifter reelt har udbragt og ikke til den samlede kvote, bedrifterne i forbindelse med kvoteberegningen har fået tildelt, og som dermed ville ligge højere. Denne metode resulterer i en mindre overestimering af kvotereduktionen.

Desto større andelen af den samlede gødskningsanvendelse, der dækkes med husdyrgødning (dvs. desto højere dyretryk), desto større kvotereduktion vil skærpelsen af udnyttelseskrav resultere i for bedrifterne.

Vurderingen af kvælstofeffekten af de skærpede udnyttelseskrav ses i tabel 1.

Harmoniareal		Kvotereduktion i procent af økonomisk optimum
Kg N pr Ha	ha	
<25	578,272	0%
25 -75	359,337	2%
75-125	632,476	3%
125-150	397,298	5%
150-170	280,751	5%
>170	186,143	5%
I alt	2,434,277	

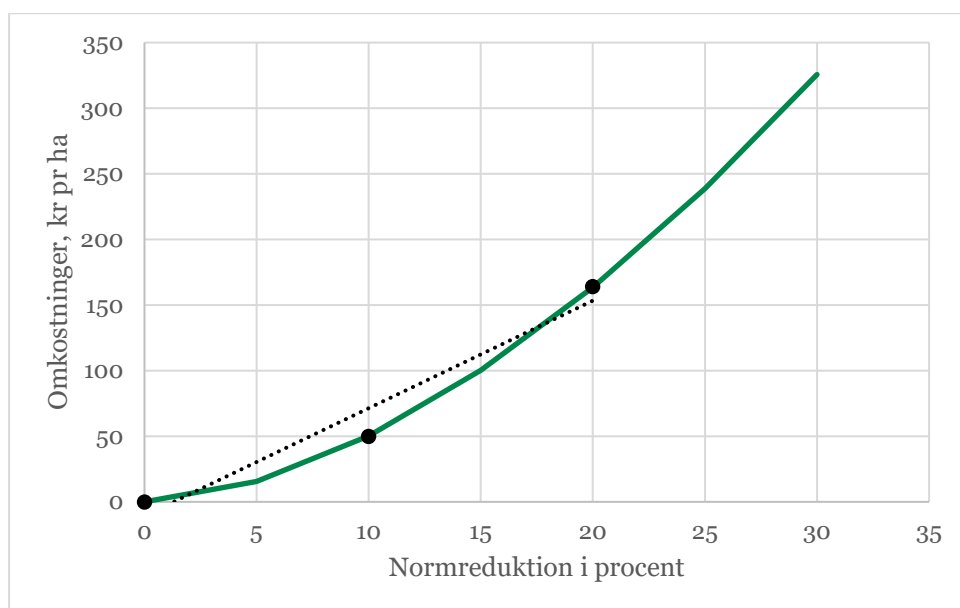
I den forbindelse skal der nævnes, at en betydelig andel af bedrifterne allerede i dag har teknologi i brug, hvorved kravet om en højere udnyttelse allerede er opnået, og disse vil dermed fortsat kunne gødske på et niveau, der vil være økonomisk optimalt. Disse bedrifter vil dog ikke længere kunne bruge eventuel overskydende N gødning til at opfylde andre miljøforpligtelser.

Vurdering af erhvervsøkonomiske omkostninger ved skærpede udnyttelseskrav

Der tages i det følgende udgangspunkt i udkast til kvælstofvirkemiddelkataloget (februar, 2020), hvor IFRO har vurderet omkostningen ved en 10 og 20 pct. reduktion. For at vurdere omkostningen ved de i tabel 1 angivne reduktioner i kvoten er det nødvendigt at benytte interpolation.

Det forventes, at omkostningskurven pr. ha for kvotereduktioner er forholdsvis flad omkring økonomisk optimum og herefter vil være mere stejl, svarende til en stigende omkostning pr. ha ved højere kvotereduktion. Det betyder, at jo tættere man ligger ved økonomisk optimum, jo mere resulterer en lineær estimering af omkostninger pr. ha til en overestimering.

Omkostningsfunktionen for reduktion i kvælstofkvoten er illustreret i figur 1. Figuren er konstrueret ud fra en antagelse om en kvadratisk omkostningsfunktion og med udgangspunkt i de punkter, der stammer fra udkast til kvælstofvirkemiddelkataloget, dvs. funktionen reelt kan konstrueres ud fra tre punkter, under antagelse af at ingen reduktion ikke vil påvirke omkostningerne.

Figur 1 Estimering af omkostninger[DKK/ha] ved kvotereduktion

KgN pr Ha	Harmoniareal ha	kr./ha
<25	578,272	0
25 -75	359,337	3
75-125	632,476	7
125-150	397,298	14
150-170	280,751	15
>170	186,143	15
I alt	2,434,277	

Særlige bedriftstyper

Beregningerne i forrige afsnit er baseret på gennemsnitsbedrifter. Der vil være bedrifter, hvis særlige forhold kan betyde, at skærpelsen har andre økonomiske konsekvenser end beskrevet.

Der er i beregningen lagt til grund, at alle arealer får hævet udnyttelsesprocenten med 5 procentpoint. For fjerkræbedrifter bliver udnyttelsesprocenter dog skærpet yderligere - for fjerkrædybstrøelse i første indfasningsskridt fra 45 til 60 pct. og 70 til 80 pct. for fjerkrægylle. Denne øgede skærpelse sker på baggrund af en faglig begrundelse fra AU, og meromkostningen herved vurderes at være begrænset. Fjerkræbedrifter er regnet med her på lige vilkår som øvrige bedrifter.

Det skal bemærkes, at i IFROs udkast til kvælstofvirkemiddelkatalog opfattes en skærpelse af udnyttelsesprocenten som en gevinst for erhvervet på grund af mindre indkøb af kunstgødning. Det antages i kataloget, at der ikke er omkostninger forbundet med kravet, da der stadig kan gødskes økonomisk optimalt. Før Fødevarer- og Landbrugspakken havde landbrugserhvervet et stærkt incitament til at opnå en højere udnyttelse end krævet, og det vurderes ikke fra IFROs side at lempelsen har haft betydning for produktionen.

Det vurderes desuden, at en økologisk bedrift, der bruger husdyrgødning, vil opleve justeringen af udnyttelseskravet som en større ændring i den mængde gødning, der må bruges, end en konventionel bedrift, der bruger den samme type husdyrgødning. Økologiske bedrifter indgår i beregningen af

omkostninger her på lige vilkår med konventionelle bedrifter. I forhold til økologer er den beregnede omkostning dermed formentlig undervurderet.

Resultat

I tabel 3 ses de årlige erhvervsøkonomiske omkostninger beregnet for en reduktion i forhold til, at udgangspunktet for det nuværende gødskningsniveau svarer til et, der økonomisk optimalt niveau. Det bemærkes, at beregningen ikke tager højde for, at nogle bedrifter benytter kvotereduktion som et virkemiddel i målrettet regulering.

Beregningen tager højde for bedriftenes brug af husdyrgødning, men tager ikke højde for specifikke bedriftsforhold, såsom husdyrgødningstypen, økologi, bedriftens individuelle MR-krav og beliggenhed på arealer med humusjorde.

Tabel 3: Omkostninger ved kvotereduktion

Årlig erhvervsøkonomisk omkostning

18 mio. kr.